

Motion till riksdagen 2010/11: MJ446

av Tina Ehn m.fl. (MP)

Hållbart fiske

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen i samband med EU:s fiskeförhandlingar bör driva linjen att det ska införas hållbarhetskriterier som ska gälla EU:s alla fiskerätter.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör ta initiativ för att EU-kommissionen och medlemsstaterna ska utveckla en handlingsplan som gör det möjligt att vidta åtgärder gentemot flaggstater som säljer bekvämlighetsflaggor.¹
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att miljöbalkens regler om bästa tillgängliga teknik även ska gälla fisket.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att straffen för tjuvfiske ska harmoniseras och höjas.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen i samband med EU:s fiskeförhandlingar bör driva linjen att EU-kommissionen ska kunna dra in fiskekvoter från de länder som inte sköter sig.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen i samband med EU:s fiskeförhandlingar bör driva kravet att subventionen för fisket i form av undantag från bränsleskatt bör avskaffas inom hela EU.²
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen i samband med EU:s fiskeförhandlingar och vid behandling av fiskeripartnerskapsavtalen ska driva linjen att EU inte ska kräva kompensation i form av fiskerätter för sitt bistånd till fiskekontroll och fiskeförvaltning i tredjeländ.

Fel! Okänt namn på

8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om förbud mot bottentrålning med möjlighet till dispens samt lokal tillståndsprövning.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att miljömålet bör överordnas i EU:s fiskepolitik och den svenska fiskelagen.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en integrerad havsförvaltning och miljökonsekvensbeskrivningar för fisket.

¹ Yrkande 2 hänvisat till TU.

Fel! Okänt namn på

² Yrkande 6 hänvisat till SkU.

Fel! Okänt namn på

Inledning

EU:s fiskepolitik ska reformeras de närmaste två åren. Den är en politik för gemensam förvaltning av en viktig naturresurs, men också avgörande för förvaltningen av ekosystemen i våra hav.

EU-kommissionens grönbok om den gemensamma fiskepolitiken innebär en svidande vidräkning med en havererad politik, och en ringande uppmaning till grundläggande förändringar. Enligt grönboken präglas det europeiska fisket av överfiske, överdimensionerade fiskeflottor, stora subventioner, dålig ekonomi och minskade fångster för Europas yrkesfiskare. Och det är förödande för ekosystemen i våra hav.

Kommissionen konstaterar i grönboken att de mål som i den förra reformen, 2002, ställdes upp för ett hållbart fiske generellt sett inte har uppnåtts. Det behövs dramatiska förändringar för att vända den nuvarande situationen och därmed en fullständig och genomgripande reform av den gemensamma fiskeripolitiken, enligt kommissionen. Trots vissa förbättringar för t.ex. torsken i Östersjön är de flesta kommersiella fiskarter i EU:s fiskevatten utfiskade. EU-fartygen söker sig till fiskevatten i andra länder, ofta länder utan fungerande fiskerikontroll och ibland med bidrag från EU.

Grönboken kan ses som dåvarande kommissionären Joe Borgs uppgörelse med den politik han ansvarat för i fem år.

Ungefär likadant lät det om hans företrädare, Franz Fischler, när han lämnade posten som EU:s fiskerikommissionär.

Kommissionens grönbok överskattar inte problemen eller reformbehovet. Debatten om framtiden för den gemensamma fiskeripolitiken har inletts. Kommissionen kommer att ta fram ett förslag till en ny grundförordning som kommer att läggas fram för rådet och Europaparlamentet i samband med den nya budgetramen efter 2013.

Fiskeripolitiken är i likhet med jordbrukspolitiken ett gemensamt EU-politikområde. Det som beslutas på EU-nivå blir också avgörande för Sveriges fiske. Det handlar också om förvaltning av en gemensam resurs och gemensamma ekosystem.

Det borde vara lättare att ett relativt begränsat antal länder, som dessutom är globalt sett välbeställda, kan enas om en hållbar förvaltning av en sådan central avgränsad resurs som fisken än att globalt enas om breda politikområden som klimat, biologisk mångfald eller kemikalier. EU får inte misslyckas den här gången.

Sverige måste ta vara på denna unika möjlighet genom en genomtänkt och kraftfull politik.

I denna motion presenteras ett antal förslag på krav som regeringen bör driva inom EU för att styra fiskeflottan i mer hållbar riktning.

Men trots att EU:s fiskepolitik är en gemensam politik finns också en del som bestäms på nationell nivå. I motionen finns därför också rent nationella krav.

10 förslag för en grönare fiskepolitik

1. Ge fiskerätter till dem som fiskar rätt!

Miljöpartiet anser att Sverige och EU bör ställa hårdare krav på de företag som får utnyttja den gemensamma fiskresursen för kommersiell vinning. Fiskerätter ska fördelas utifrån hållbarhetskriterier, och inte som idag efter hur mycket man har fiskat tidigare. Genom att fördela fiskelicenser efter hållbarhetskriterier kan man också ge företräde till lokalt kustnära fiske och till mera hållbara fiskemetoder.

Hållbarhetskriterier har till uppgift att hjälpa till att definiera vilka fiskare som fiskar mest hållbart, och som ger mest tillbaka till lokala kustområden. Kriterier kan innefatta: minst påverkan på havsbotten, minsta möjliga dumpning av fisk, lägst bränsleåtgång och koldioxidutsläpp och hög lokal anställningsgrad. Fiske avsett för mänsklig konsumtion ska dessutom prioriteras framför fiske till djurfoder.

I EU:s fiskeförhandlingar bör regeringen driva linjen att det ska införas hållbarhetskriterier som ska gälla EU:s alla fiskerätter.

2. Stoppa rovfiskeparadisen

Fartyg som vill fuska kan komma undan EU:s regler och restriktioner genom att flagga ut fartyg till bekvämlighetsflaggstater.

För ett tag sedan avslöjade SVT:s *Uppdrag granskning* hur en fiskare från västkusten har flaggat sin båt på Cook-öarna för att på så sätt undgå det regelverk som gäller båtar flaggade i Sverige och EU. Detta gör att fiskaren slipper riskera straff för tjuvfiske.

Att flagga ut sitt fartyg är lätt ordnat. Om man går in på <http://www.flagsofconvenience.com/> så får man hjälp med detta.

Miljöpartiet anser att regeringen bör ta initiativ för att EU-kommissionen och medlemsstaterna ska utveckla en handlingsplan för att inom FN och andra internationella forum göra det möjligt att vidta åtgärder gentemot flaggstater som säljer bekvämlighetsflaggor, de så kallade ”rovfiskeparadisen”.

3. Inför samma miljöregler till havs som på land

Miljöbalkens allmänna hänsynsregler ska gälla för all verksamhet, men tillämpas i praktiken inte för fisket. Dessa regler innebär bland annat att man ska ha kunskap om vilka miljöeffekter ens verksamhet har, man ska använda bästa tillgängliga teknik och att man ska hushålla med naturresurser.

Att tillämpa miljöbalken även i fisket innebär klara förbättringar. I vissa områden är bästa tillgängliga teknik att använda fasta garn i stället för bottentråling. Dumpning av fisk innebär ett brott mot hushållningsregeln i miljöbalkens andra kapitel.

Fel! Okänt namn på

Kunskapskrav ska ställas på yrkesutövarna. Fiskeriverket, eller den nya havsmiljömyndigheten, behöver ta fram en vägledning som preciserar miljöbalkens krav för fisket.

Miljöpartiet vill att miljöbalkens regler om bästa tillgängliga teknik även ska gälla fisket.

4. Harmonisera och höj straffen för tjuvfiske

Greenpeace avslöjande i somras av ett tjugotal överträdelser av fiskeförbudet i Kattegatt, Sveriges mest övervakade fiskeområde, är ett talande bevis för att fiskerikontrollen inte fungerar. Risken att upptäckas och bestraffas är för liten, straffen för låga för att systemet ska ha tillräcklig förebyggande effekt. Först efter Greenpeace avslöjande vaknade Sveriges ansvarige minister. Vår fiskerikontroll måste fungera även utan Greenpeace stöd.

Alla EU:s medlemsländer måste ha straff och sanktioner på en kännbar nivå för brott mot fiskelagstiftningen. I dag är straffen för olagligt fiske alldeles för låga i Sverige och de flesta andra medlemsstater.

Idag är risk för upptäckt och straffen så låga att det t.o.m. kan löna sig att bryta mot lagen.

Miljöpartiet vill skärpa straffen för brott mot fiskelagstiftningen. Utöver höjda böter ska straffen även kunna innebära att fiskeutrustning och fartyg förverkas. Kvottilldelning till fartyget ska minskas eller dras in.

5. Dra in fiskekvoter från de länder som inte sköter sig

Miljöpartiet vill ge EU-kommissionen rätt att införa sanktioner i form av indragna fiskekvoter, mot medlemsstater som inte klarar centrala miljörelaterade krav. Medlemsstater som inte tar sitt ansvar enligt gemensamma fiskepolitiken, t.ex. genom dålig fiskerikontroll, bristande datainsamling, otillräckliga åtgärder för att uppnå god miljöstatus i haven måste drabbas av kännbara sanktioner.

Idag har EU-kommissionen mycket begränsade påtryckningsmedel till sitt förfogande.

Vid EU:s fiskeförhandlingar bör Sverige kräva att EU-kommissionen ska kunna förverka upp till 20 procent av ett lands andel av EU-kvoten för ett år om man inte klarar kraven i EU:s fiske- och havspolitik.

6. Avskaffa fiskeflottans skattesubventioner

Direkta och indirekta subventioner till fisket bör avskaffas. Subventionerna motverkar den nödvändiga minskningen av fiskeflottans kapacitet. Subventioner får i framtiden enbart gå till miljö- och beståndsfrämjande åtgärder.

En viktig indirekt subvention är skattebefrielse från drivmedelsskatter. Att avskaffa skattebefrielsen kräver i praktiken en förändring av EU:s energibeskattningsdirektiv (2003/96/EC).

Skattebefrielsen för yrkesfiskets bränsleskattebefrielse var 2006 mellan 220 miljoner och 250 miljoner kronor, enligt Riksrevisionen.

Så länge befrielsen från drivmedelsskatten råder finns en ojämn spelplan till förmån för storskaliga, långväga fiskefartyg och bränsleintensiva fiskemetoder, i relation till mer bränslesnålt fiske (småskaligt, kustnära, fiske med fasta redskap.).

I samband med behandlingen av EU:s grönbok om reformen av den gemensamma fiskeripolitiken ville miljö- och jordbruksutskottet att subventionen i form av undantag från bränsleskatt bör avskaffas inom hela EU. Det bör regeringen driva i samband med fiskeförhandlingarna.

7. Ge bistånd till fiskerikontroll

Sverige och EU bör ge särskilt bistånd till fattiga länder, i första hand i Afrika, för att bygga upp fiskerikontrollen för att skydda de egna fiskevattnen från utfiskning eller rovfiske från stora fiskefartyg. Länderna behöver också stöd för att bygga upp en fiskeriförvaltning mer generellt.

Miljöpartiet vill inte att EU ska kräva ersättning i form av fiskerätter för att ge stöd till fiskesektorn i fattiga länder, så som sker idag med de så kallade fiskeripartnerskapsavtalen. Detta bör regeringen driva i samband med reformeringen av fiskepolitiken, och i samband med behandlingen av fiskeripartnerskapsavtalen.

8. Mer lokal tillståndsprövning

Fiske med olika redskap måste differentieras efter område. Bottentrålning är en fiskemetod som ställer till stora miljöskador. Den är inte lämplig på många botten typer. Vi anser att det bör finnas ett generellt förbud mot bottentrålning, med möjlighet till undantag. Undantag från det generella förbudet bör bara tillåtas efter en planerings- och tillståndsprövning som säkerställer att fiskemetoden inte riskerar skada viktiga bottenhabitat.

Eftersom förutsättningarna varierar mycket så vill Miljöpartiet att denna tillståndsprövning ska ske lokalt. Det kan t.ex. ge olika områden och tider för olika redskapstyper, för att bättre passa lokala miljöförutsättningar.

9. Gör miljömålet överordnat

EU:s gemensamma fiskeripolitik och Sveriges nationella fiskelag negligerar konflikterna mellan miljömål och ekonomiska mål i fiske- och havsförvaltningen. Samma misstag finns i den fiskevårdslagutredning som presenterades i somras.

Fel! Okänt namn på

Miljöpartiet anser att endast genom att tydligt prioritera långsiktiga miljömål framför kortsiktig ekonomisk vinning kan lagen bli tillräckligt tydlig. Kommande generationer har också en rätt till en god havsmiljö. Det räcker inte att jämställa miljö och produktionsmål. Helt enkelt: finns det ingen fisk kan man inte fiska. Därför är en god havsmiljö en förutsättning för ett lönsamt fiske. Konsekvensen är att miljön måste få en överordnad roll. Detsamma gäller målsättningen i EU:s gemensamma fiskeripolitik.

Miljöpartiet vill införa en ny överordnad målsättning i fiskevårdslagen och EU:s gemensamma fiskeripolitik som sätter fisken i havet främst.

10. Inför miljökonsekvensbeskrivningar för fisket

Den som vill bygga ett vindkraftverk i havet behöver göra en ordentlig miljökonsekvensanalys. Den som vill lägga en gasledning på havets botten behöver göra en gedigen miljökonsekvensanalys. Men den som vill till exempel bottentråla i samma områden behöver inte göra någon miljökonsekvensanalys alls, även om bottentrålningens påverkan på havet är mycket större.

Det saknas en sammanhållen förvaltning av de sektorer som har de största effekterna på havsmiljön: jordbruk, transporter, ledningar, avlopp, fiske, naturvård, olje-, sand- och grusutvinning, militära ändamål, rekreation etc.

Miljöpartiet vill ha en mer integrerad havsförvaltning som innefattar alla marina aktiviteter. Därför behöver det genomföras miljökonsekvensbeskrivningar av alla aktiviteter som innefattar effekter på marina arter och ekosystem.

Stockholm den 27 oktober 2010

Tina Ehn (MP)

Åsa Romson (MP)

Annika Lillemets (MP)

Bodil Ceballos (MP)

Stina Bergström (MP)

Lise Nordin (MP)

Kew Nordqvist (MP)

Jan Lindholm (MP)

Ulf Holm (MP)